

ՊԱՅՄԱՆՈՒԹՅԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 8 ՄԶԸ. Գաւառացի 10 ՄԶԸ. Վերջապէս Կ. Պոլսոյ 4 ՄԶԸ. Գաւառացի 5 ՄԶԸ. Մանուկներու տարբերակով անգամի հաւասար 3 զուարթ երկու անգամի հաւասար 2 զուարթ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլայ:

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բ. Դրան առ եւրոպական տէրութիւնս ուղղած շրջաբերական հեռագիրը կիրակի օրը զրկուեալ է: Ինչպէս յայտնի է, յիշեալ հեռագիրը Պոստիւնի և Հէրսէքի խնդրոյն վրայ է, և կերպիւ մը պիտի բողոքէր Պոստիւնի մէջ խաղաղ վրայ ի գործ դրուած բռնութեանց դէմ: Բայց չենք գիտեր թէ թերեմանը Հաղիգէթի հրատարակած պատճենին մէջ որչափ փոփոխութիւն ու մեղմութիւն մտած է, որպէս զի խնդիրը գիւտանդական շրջանէն չենք: Տէրութեանց կողմէն տակաւին ինչ պատասխան տրուած ըլլալը ճշդիւ յայտնի չէ, բայց կըսուէր թէ շատ քաջալերական չէ, քանզի կերպի որ կարծիք յայտնած են թէ սպանութեանց պատմութիւններուն մէջ չափազանց ցուծիւն կամ սխալ կրնայ գտնուիլ: Աւստրիացիք շատ մը տեղեր ուրաշ կոծեցին և պատերազմեցան, բայց բնակիչներն ալ պատերազմող էին, և զինուոր կը գիւտեցին, այս պատճառաւ Աւստրիացիք զենք դուրս ծեցին: Կը պատմուի թէ քաղաքները մտած ժամանակ կանայք իսկ անոնց վրայ զենք կը տարալէին, որուն Աւստրիացիք աւելի սաստկութեամբ պատասխանելով սարսափ աղբաւ են: Պոստիւնի ինչպէս նաև Արևելեան ուրիշ պատերազմաց բնութիւնը շատ անգամ անկանոն է, այս պատճառաւ չկրնար ժամանակիս եւրոպական պատերազմաց հետ բաղդատիլ:

Վերջին եւրոպական լրագիրը Պոստիւնի մէջ գրաւման գործին յառաջանալը կը ծանուցանէին: Գարատաղի սահմանին մօտ լեռնային Լիվնո քաղաքն և Գլուպուքի ամրոցն Աւստրիացիք ձեռքն ինկան: Լիվնոյի առմամբ Պոստիւնի հարաւային արևմտեան կողմը լեռնային գաւառ մը գըրաւեցաւ, որ կրնար Պոստիւնի քաղաքէն թրաքնելէն և Զայլէէն քաղաքէն ընկալալով, Նարէնթա գետին հովտին և Մոսթարի միջև հաղորդակցութիւնը հաստատեցան: Այս տեղերը բաւական հոծ իսլամ բնակիչներ ունենին և կրնային լեռնային պատերազմի առաջադէպ դառնալ: Քլուպուք Հէրսէքի կողմը գեղ ի Գարատաղ յառաջացած Օսմանեան ամրոցի դիւրը մ'էր: Հէրսէքի կողմն Սթոյացի մէջ պարտեալ իսլամ տպաւորացի մնացորդը վերին թրեպիլինցա քաղաքով, և հոն բնակող լեռնային իսլամներէն օգնութիւն տուած էին: Ասոնց մէջ 4200 հողի դարձնամուտ եղած էին թրեպիլինի ճանապարհին վրայ, բայց գտնուեցան և թնդանովի կը

րակէն ի փոխուտ դառնալով Գլուք տպաւորացիներ, ուր դարձեալ թնդանովի մանր բռնութիւններ ցիր ու ցան եղան, և մէկ մասը Գարատաղ փախան: Իսկ Գլուպուքի մէջ մընացորդներն հինգ օր ու մի քանի օր զինուորներէն, բայց շատ մը կորուստ տալէ ետեւ սեպտ. 16/28 ին ճերմակ գրօշ պարզելով անձնատուր եղան: Աւստրիացիք այս լեռնային ամրոցէն 2 թնդանովի և բազում ապօրինի թերթ ու զենք առին: Խաղաղ մեծ քաղաքներու ու միջնակետային գիւտեցումներն Աւստրիացիք պաշտօնական հեռագրին մէջ իսկ խոստովանուած է: Թէ Լիվնոյի և թէ Գլուպուքի առման մէջ թնդանովի մեծ գերխաղաց՝ հեռակազմողաց զուգայարմար շարժումներով, ուստի Աւստրիացիք կորուստը համեմատաբար քիչ եղած ըլլալու է, թէ և իրենց պաշտօնական հեռագրին ըսածին նայելով՝ միայն երկու սղայ մեռեալ և երկու միլիտարեալ, միայն մէկ զինուոր մը մեռեալ և չորս միլիտարեալ գտնուելու ըստ գիտահաւատարմութիւն է: Այս յաղթութեանց վրայ ապրտամբք իրենց դիւրեբըր թողով ամեն կողմ կը ցրուէին: Աւստրիացի շարժումներն այնչափ արագացած ու սաստկացած էին, որ Պոստիւնի քաղաքը տեսած Օսմանեան զօրաց շարժումներուն չէին նմաներ: Վախճանեալ Սէրտար Էրթէմ Էօմէր փաշան Պոստիւնի քաղաքը ապստամբութեան ժամանակ նահանգին մէջ ծայրէն մինչև միւսն երկնալու գիւտարմի գործն երկու տարուան մէջ կատարած էր, և այժմ Աւստրիացիք ձեռքն ինկած տեղերը, Տօպոյ, Մոսկոյի, Կրաքա, Նիլա, Թուլլա, Պիլինա, Վրան, Թուլ, Պոստա—Սէրայ, Պանիայուքա, Լիվնո և այլն գիւտեցումներն ամենէն գլխաւոր կէտերն են: Պոստիւնի իրենց հին աւանդութեանց համեմատ Զօրնիկի և Վիլկրաի կողմերն ամրոց դիւրեբ բռնելով՝ կըլուսային թէ ձմեռս կրնան տոկալ բայց մէկ կողմէն Պիլինեթի և միւս կողմէն Զարաթի զօրավարներն այնչափ աւագ յառաջացան, որ Թուլլա և Զօրնիկի առանց գիւտեցումներն անձնատուր եղան: Սեպտ. 15/27 ին Աւստրիական յառաջադէպ և հետեւեալ օրն ամբողջ զօրաբաժին մը Զօրնիկ հասան: Վաղարին երեւելիներն և Գալմագամն անձամբ գնացին Աւստրիական հրամանատարին հընադանդութիւն յայտնեցին, և Աւստրիացիք Զօրնիկի բերդին հետ 44 թնդանովի և բազում ապօրինի զրաւեցին: Միանգամայն ժողովուրդը զինավճառ ըլլին: Իսկ Լիվնոյի առաւմէն հետեւեալ կերպիւ եղաւ. չորս զօրաբաժնի Սէրայի վրէժն, թրաքնելէն, Ենզէրայէն և Տալմայիլայէն մեկնեցան, ճանապարհին բնակչաց զենք

ներն հաւաքելով: Նշանակեալ օրն յիշեալ չորս զօրաբաժնի Լիվնոյի առջև հասնելով ամեն կողմէն ամրոցը պաշարեցին: Բնակիչք ապստամբաց դուռներն և բոլոր զենքը տալու պայմանաւ անձնատուր եղան, և Սարվաթի արշիւղուքն ամրոցին հըրամանատար կարգեցաւ: Բոլոր այս արշաւանքը Վիլկրի միջակիցի դուռնին հրամանաց ներքև կատարեցաւ: Լիվնոյի մէջ Ստրիացի փաշա մը կանոնաւոր զօրք գերի ինկաւ, և Աւստրիացիք 44 թնդանովի առին: Այս յաղթութիւնները կարեւոր էին, և Աւստրիացիք յառաջադէպ յաղթանքներուց աւելի կարեւոր էին: Պոստիւնի և Սարվաթի վրայ քաղաքն, ուստի և Բ. Դրան վերջին խորհուրդներն ու պատրաստութիւններն այս հաւանականութեան առաջին առնու համար են: Սինդիկատն Սթանտարտ լրագրին կարեւոր թղթակիցը պատերազմէն ետեւ Հայաստանի մէկ մասին մէջ իւր ուղեւորութիւնը կը գրէ: Կերեւի որ մինչև Բարեբք և քիչ մ'անդինը գնացած է: Պ. թղթակիցն Հայոց վերայ իւր ունեցած կանխադալ կարծիքը մեծ մասամբ փոխած է, (ըստ մեզ ոչ այնչափ մեծ), քանզի օտար լրագրաց թղթակիցներն Հայոց վրայ այնչափ նպաստաւոր դատաւար յայտնած չէին: Սթանտարտի թղթակիցը կրէ թէ Բարեբք 2000 տուն բնակիչ ունի, որուն 1500 ը Թուրք են, մնացեալը Հայ: Վաղարն աղտոյի է. Քրիստոնէայք Բանազանի մէջ հրապարակաւ չեն կրնար ծխել, իրենց եկեղեցիին դանդաղատուն չունի, քանզի արգիլեալ է տակաւին: Թըլթակիցը կիրօյեան խորէն վարդապետին հետ տեսնուեալ է, որ հինգ տարի Անգլիա կեցած է, և լաւ կը խօսի, կըսէ, ոչ միայն Անգլիերէն և Գաղղիերէն, այլ և Պարսից ծովախորշէն մինչև ի վոսիօր խօսուած բոլոր լեզուները: Սթանտարտի

թղթակիցը կը հաստատէ թէ Քրիստոնէայք կրօնական թղթաւորութիւն չեն վայելեր, բայց կը կարծէ թէ Հայք բաղդատաւոր քիչ քանատու են պատերազմէն: Ստոյգ է որ զօրքերը կերակրեցին, կըսէ, բայց այս բանն արեւան տրոյ փոխարինութիւն մ'է: Թղթակիցն կարծիքն ստոյգ կրնար լինիլ, եթէ աւարտութիւններ, սպանութիւններ և հարստահարութիւններ չըլլային, և լաւ կընէր որ տանց վրայ ևս քննութիւն ընէր: Թղթակիցն խմայիլ Հաղիգէթի կամ «Գուրտ» փաշային հետ ևս տեսակցեր է, որ Զէրբէլ Մուսա փաշային հետ Բարեբք գնացած էր զօրքերն աչքէ անցունելու, և զանոնք կը նկարագրէ իրեն ճիշտ Բանազան պահող և Նամազ ընող անձինք: Այս փաշաները Պոստիւնի խնդրոյն վրայ դժգոհութիւն յայտնեցին, և Մուսա փաշան խոսիւ դատաւարաւոր է: Անգլիոյ աշխարհապաշտութիւնը թըլթակիցը կը կարծէ թէ 1877 փետրվարէն մինչև 1878 փետր. 100,000 Օսմանեան զօրք Տրապիզոնի ճանապարհաւ պատերազմի առաջադէպ դընացեր են, որոցմէ եթէ 15,000 երջընկայի և Քրիստոնէայ մէջ մնացած զօրքն, և 15,000 ալ զերի գնացած զինուորներն ի բաց առնուին, 70,000ը պատերազմին կամ հիւանդանոցի մէջ մեռած են: Կարծենք այս հաշիւներուն մէջ չափազանցութիւն կայ և թղթակիցը փախուղներն ի հաշիւ չառնուր: Թղթակիցը կը վերջացնէ՝ զրապարտելով Հայերը թէ Ռուսերուն քաջալերութեամբ թուրքաց թշնամանք ըրին, կարծելով թէ Ռուսք չպիտի մեկնին: Այս ևս Ռուսաց մէկ նպատակին կընծայէ որ է Հայոց և Թուրքաց մէջ թշնամութիւն սերմանել: Բայց ամեն մարդ գիտէ որ ըստպատեզ և հարստահարողք դարձեալ Հայք եղան: Այս բաները կը նշանակեն որպէս զի մեր աղջկանք Հայաստան ճանապարհօրդու եւրօպացիներուն, մանաւանդ լրագրաց թղթակիցներուն և հիւպատոսաց հետ բարեկամական յարաբերութեան մէջ գտնուելով՝ որչափ կարելի է շնորհ իրենց փրկանքին վրայ անոնց սխալ տեսլիւթիւններն ուղղել, և կանխադալու միակողմանի կարծիքները փառատել:

աւելի աղտաւորաւ է, քանզի ուրիշներու նման օտար եկեղեցիները չնպօք, այլ ամենն ալ մի և նոյն հովտին հօտերը կը համարէ: * Երա Ստոյգլըրի հրաման տուեալ է Անգլիացի հիւպատոսաց օրպէս զի Փոքր Ստոյգ մէջ Օսմանեան կրօնաւոր, պատաւանայ եւ վիճակը քննելով տեղեկագիր գրեն: Հետեւաւոր Փոքր Ստոյգ մէջ Անգլիա մեծ քննութիւն մը կը բանայ, որ Հայք ևս պէտք է իրենց բաժնին ներկայացնեն:

ԹՂԹԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱՅԻՐՈՅ

Զմիռնիա 25/3 հոկտ. 1878

... Խմբագիր Տէր .

« Եթէ կայ լրագրաց մէջ աղբորոտ և ուրախութիւն լուր մը , ա՛ն ալ Արա-
րատեան ընկերութեան վերաբերեալ յօդ-
ւածներն են » կըսէր մէկ րարեկամ անց-
եալ իրիկուն , որ ընթերցատունէն կը վե-
րադառնար . « քանի կը կարգամ գանոնք ,
այնքան կը համոզուիմ որ օր մը չէ օր մը
Հայաստանն ալ Եւրոպայի յառաջագիւ-
մ երկիրներու լուսաւորութեան հաղորդ պի-
տի ըլլայ , և այն ատեն կիսով չափ մեր
գաղութները որակաւնացած կըլլան . բայց
ասոնք ըլլալու համար աշխատիլ պէտք
ենք , աշխատիլ յարատե , զոհողութիւն
ընենք աղբին վերաշինութեան համար և
ո՛չ թէ լալկան կիներու պէս ողբեր ձը-
ղեւ և վհատած մնալ : Կեցցեն Արա-
րատեան ընկերութեան անդամները , բի՛ւր
կեցցեն . ահա՛ անոնք են ճշմարիտ Հա-
յեր , ճշմարիտ աղբաւորներ . . . »

Շատ իրաւունք ունէր բարեկամս այս-
պէս ընելու . մարդ մը երբ ուշադիր կեր-
պով քննէ Արարատեան ընկերութեան
նպատակն ու ուղղութիւնը , այնչափ կը
համոզուի որ մեր աղբին թշուառութեանց
գարման տանելու ամենէն վսեմ պաշ-
տօնն ստանձնած է նա . անոր անցեալ
ու ներկայ կենաց վրայ պիտի գնայի ,
զորոք մեծամեծ բարիքներուն վրայ
պիտի հիանայ և իրեն նուիրական պար-
տաւորութիւն պիտի սեպէ իր օրապահի-
լէն անպատճանայել և նոյն ընկերութիւն-
նը նպատակ , որ Հայաստանի թշուառ
մանկանց բարոյական ու մտաւորական
անունդն հայթայթելու բարձր և միան-
գամայն սուրբ նպատակն ունի և անձ-
նութեամբ կը գործէ , ի մի բան , Հա-
յաստանը կը վերականգնէ և Հայութիւն-
նը կազմուցնէ :

Արարատեան ընկերութիւնն իր վառ-
վըռուն և ազգասէր հիմնադիրներուն նը-
ման դեռ երիտասարդ է և կարճ անցեալ
միւսին իր ետեւը , բայց եթէ նկատուի-
թեան առնենք ժամանակը , իր դրամա-
դրութիւնը , վերջին պատերազմին դժուար
տրիւմֆներն ի Հայաստան , ան ատեն
իրօք ահագին կը գտնենք անոր արտադ-
րած արդիւնքը :

Մինչդեռ թնդանօթի որոտումը Հա-
յուն սիրտը թունդ կը հանէ , վառօդի
մութիւնը Հայաստանի պայծառ հորիզոնը
կը միտպնէ և արեւնարու քիւրդը իր
ճիրաններուն ներքեւ մերապնեայ հայրե-
նակիցները կը ճնշէ , Արարատեան ընկե-
րութիւնը անվեհեր կը շարժի և կը յա-
ռաջագիւլէ , իր նպատակին և ուղղութեան
մէջ ի Հայաստան կանգուն և կանոնա-
ւոր գոյաց կունենայ : Այս վսեմ գործը ,
աղիտութեան գէմ պայքարը , որչափ ազ-
ղապիրական է , նոյնքն շատ աւելի միան-
գամորձ . . . բայց արիւթիւն և անվե-
հերութիւն իրեն նշանաւոր կընտրէ , ու-
րով կը մեկնուի այդ ընկերութեան ազ-
նիւ անդամաց իրական արժէքը :

Զմիռնիա ու անմասնացած չէ այդ
ընկերութեան նպատակէն ազգապէն գոր-
ծին մէջ : Արդէն տեղեկագրէն կիմանանք
որ քանի մ'աղնիւ երիտասարդաց շնոր-
հիւ բաւական մեծկալ գումար մը հա-
ւաքուեր և զրկուեր է անցեալ տարի կը
յուսանք որ նոյնը կը կրկնեն և այս տա-
րի : Աւարտագին կաւեռները որ մի քանի
ուսումնական և աղբասէր անձինք , ու-
րոնց անունը նշանակել զանց կընենք ի-
րենց հասկտութիւնը շմբաւորելու հա-
մար , խորհուրդ մը կը յղանան , այսինքն
Արարատեան ընկերութեան մէկ ճիւղ
կազմել քաղաքիս մէջ , մասնաւոր հան-
գանակութիւններ ընել և բաժանորդներ
գտնել :

Մենք ի մօտոյ ծանօթ լինելով անոնց ,
բոլորովին աներկայ ենք իրենց ազգա-
սիրտութեան վրայ , յաջողութիւն կը մաղ-
թենք ի բոլոր սրտէ և կը փափաքենք
տեսնել Հայ մանկաւոյն համար իրենց ը-
նկիւր բարեբարութիւնը :

...

Ամսոյս 19 ին հրատարակեցաւ քա-
ղաքիս երկսեռ փարձարանայ նորնախի
տեսուչին Տեղեկագրէն և առաջադրեալն ա-
նուն տետրակը , զոր նախընթաց նամա-

կիս մէջ յիշած էի : Մեր գիտողութիւն-
ները ուրիշ յօդուածի մը թողելով՝ բաւ-
կը համարիմք փոքր ծանօթութիւն մը
տալ սրտաւական Մատիւդ ընթերցո-
ղաց :

Տեառակն երկու մասի բաժնուած է
ինչպէս անունէն ալ յայտնի է . առաջին
մասին մէջ Մեծ . Տեսուչը մանր կը նկա-
րագրէ երկսեռ գաղտնիքներու վրայ տի-
րած բոլոր անպատեհութիւնները , և կը
հրաւիրէ գիւղ . ժողովը որ զանոնք ու-
շադրութեան առնու և գարման տանի
յօդուա և ի յառաջադիմութիւն Զմիւռ-
նիոյ Հայ ազգայն սերունդին : Երկրորդ
մասին մէջ կառավարիչ գաղտնիքները բա-
րեկարգել Զուրիցիի գաղտնիքներու գրու-
թեան հետեւելով : Նոր ծրագրին գոր-
ծադրութեան համար առ նուազն տարին
250 հազար զըլ անհրաժեշտ լինելով թուա-
բանական անհրաժեշտ թիւերով կը հաս-
տատէ , որպէս զի՝ իր ծրագրովը կարող
ըլլայ 7 տարուան շրջանի մէջ մեր գըղ-
տնիքները Զուրիցիի ֆէնէ կապէ գաղտնի-
քուն հաւասարեցնել :

Եթէ աղբային արկը կարող ըլլայ
վերջագիւ 150 հազար զըլ վճարել միւս
100 հազար զըլի հայթայթման համար
Մեծ . Տեսուչը կառավարիչ :

Ա. Ընդհանուր հանգանակութիւն բա-

նալ .

Բ. Աշակերտներէն թուալ առնուլ :

...

Անցեալ ուրբաթ օրը (16 սեպտ.) քա-
ղաքիս Յունաց մէջ յանկարծ աղմուկ մը
փրթեցաւ և ամեն մարդ Յունաց տառ-
նորդարան կը խուժէր . հուսկ ուրեմն ի-
մացանք պատճառը : Զվէշօ անուն Յոյն
մը , արդէն ատենէ մի վեր իրենց ա-
ռաջնորդին դէմ առեղութիւն առնենալով
կերթայ և ապրիլնաւոր ամուսնութեան
մը համար հրամանագիր կը պահանջէ :
Առաջնորդը կը մերժէ և Զվէշօն իր ատե-
րութիւնը յաղեցնելու համար դաշայի
երկու հարուած կուտայ սարսափահար
առաջնորդին , մէկը թիւին և միւսն ալ
ձախ կողին , որուն համար կըսեն թէ
բաւական վառնգաւոր է :

Ոստիկանութիւնը հետամուտ է ձեր-
բակալել չարագործը , բայց մինչև ցոյ-
սօր չյաջողեցաւ դեռ :

...

Նախընթաց շաբաթ օրը ամսոյս 15 ին
Մանգուսիէ Էֆէքեար լրագրոյն խմբագիր
Մեծ . Կարապետ Էֆէքեարի փառաւան
Աւստրիական ռոգենաւով քաղաքս հասաւ
և մօտ օրերս ի Ֆրանսա պիտի ուղևորի
Ամսոյս 18 ին ալ քաղաքիս Տաճկաց
թագին Իսէ Էֆէքեալ ըստած տեղը հրդեհ
պատահեցաւ ու մէկ ու կէս ժամէն ա-
ւելի տեւց . քանի մը տուն հոյ ճարակ
եղաւ . բարեբաղդաբար դեռ մութը բու-
րորովին կոխած չէր և յաջողեցան շու-
տով առաջն անուն հակառակ հովի
ստատկութեան :

... Խմբագիր Տէր , կը վերջացնեմ
ներկայ գրութիւնս , Զեղ մասուցանելով
խորին յարգանքս : Արեւն

... Խմբագիր Տէր .

Մէկ քանի դասաւանդներ ժամա-
նակիս ներկայ տաքնաւորակից վիճա-
կէն կրած զրկանաց գարման մը տա-
նելու նպատակաւ՝ Ղալաթիոյ կիւղ-
րոնական փարձարանը խմբուելու
համար իրենց ծանօթ գաւառաւորաց
և գաւառիարակաց նամակներ գրած
էին , ու քանի աւելի վարժապետ-
ներ անցնալ կիրակէ ներկայ կը
գտնուէին հոն :

Թէ և աւժամանակեայ դիւան մը
կազմելով՝ անմիջապէս գործի սկսիլ
կուղէին , սակայն նկատելով որ բազ-
մաթիւ փարձարաններ ժողովէն բա-
ցակայ կը գտնուէին յանգէտ , ու-
րոշեցին յառաջիկայ կիրակէ օրուան
մեծամասնութեան թողուլ գործու-
ղութիւնը :

Ուստի կը խնդրեմք , ... Խմբա-
գիր , որ այն երկուսը գորչոյ անկիւն
մը շնորհելով՝ հրաւեր կարգաւ քա-
ղաքիս գաւառաւորաց և գաւառիարա-

կայ՝ դալ խմբուիլ յառաջիկայ կիւ-
րակէ հոկտ . 1 . Ղալաթիոյ կիւղ-
րաժարանին մէջ ի ժամ 7 :

27 սեպտ . 1878 Մամբ յարգ անօք

Խոյ . Սէլաւիէ ի գիւմար՝ փարձարան

Ս. Գաբուն Գաբուն Երեւան

Ս. Գաբուն Գաբուն Երեւան

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Տնօրէնութիւնն պատիւ ունի ծա-
նուցանել արդոյ հասարակութեան որ
յիշեալ կրթարանն փոխադրուած է
գիւղիս ամենէն ընդարձակ և հոյա-
կապ շէնքերէն Պապայեան գերդաս-
տանին հոշակաւոր տունն , Տէրէի
միջին կամրջին վրայ , Հայոց եկեղեց-
ւոյ փողոցի բերանն , թիւ 107 :

Այս առթիւ կը ծանուցուի գա-
ւառաբնակ արդոյ ազգայնաց , որ մայ-
րաքաղաքիս մէջ յատուկ խնամատար
գտնելու դժուարութիւն առնեցող
ծնողք կրնան իրենց դուստկաց բոլոր
պիտոյից հօգին Տնօրէնութեանս յանձ-
նել տարեկան 12 Օսմանեան ոսկի
յաւել լուծով :

Այս պայմանաւ ընդունուած ա-
շակերտի մը թիւ՝ ուսումնական և թիւ՝
հանդերձեցիկայ և անկողնայ վերա-
բերեալ բովանդակ ծախքն Տնօրէ-
նութեան վրայ կը ընկնայ ի դիւրութիւն
և յապահովութիւն ծնողաց :

30 սեպտ . 1878 Տնօրէն
Օրթաքէոյ Յ. Գաբուն

ԻՐԱՅԻՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆ ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դպրոցիս խնամակալութիւնը պա-
տիւ անձին կը համարի ծանուցանել
արդոյ հասարակութեան թէ՛ տես-
չութեան հրատարակած ուսմանց ծը-
րագրին համեմատ՝ փարձարանիս նա-
խակրթարանին և ուսումնարանին ա-
շակերտներէն արձանագրութիւնը առ-
դէն բացուեցան ի բանկալթի Մեծ
փողոց թիւ 91 :

Դպրոցական ընթացքը պիտի ըս-
կըսի առաջիկայ հոկտեմբեր 2ին :

Գաւառաբնակ ընտանեաց համար
տեսչութիւնը պատրաստ է հարկ ե-
ղած դիւրութիւններն ընծայել :

Ի դիմաց խնամակալութեան
սեպտ . 10 Տեսուչ
Թալմա թէրքեան

ԿԱՐԳԻՐ ՄԱՋԼԻՍ

Օսմանեան կարմիր Մահիկի բն-
կերութեան կեդրոնական մասնաժո-
ղովին գանձապահ Պ. Մ. Հ. Յօթէր
յատուկ նամակաւ մը կը խնդրէ մեզ
նէ հրատարակել հետեւեալը .

Ա. Զ. Դ.

Ճէնէվիոյի գաղնագրութեան հա-
մեմատ պատերազմի մէջ վիրաւորե-
լոյ օգնութեան համար կարգուած
կարմիր-Մահիկի Օսմանեան ընկերու-
թեան հիմնադիր անդամաց կը ծա-
նուցուի որ իրենց 1878-79 ի տարե-
կան համագանակութիւնն Օսմանեան
կայսերական Պաշտպան պիտի ըն-
դունուի , փոխարէն տուտակ մը տըր-
ուելով որ իրենց իրաւունք պիտի տայ
մօտ ժամանակէն գումարուելիք ընդ-
հանուր ժողովին ներկայ գտնուելու :

ՏՕՔԹՕՐ ՄԱՐԲԻ

Վիեննա մէքթպիւնաւ տիրոմա
այմըլ վէ պուճնա սէնէյերտէն պէրու
կէրէք էվրօքա վէ կէրէք թիւրքիա
խաւթախանէյերտէն քէսպը շէօհրէթ
կիլէմիշ օլան Տօթթէօր Մարքի պու-
տէֆա Պէշիկիմաշ վաբոր խկէյէսի քար-
շըսնա 90 նումէրօլու Մաճար էճ-
գահանէսինաւ բաղար կիւնէյիւնաւ
մատա հէր կիւն սաաթ իւշաւն ալ-

թըյա քատար կէլէն ֆաքիր խաւթա-
լէրի խայրէթ պաքաճաղը կիպի ա-
յըր վաղըթլար տախի քէնաի խանէ-
սինաւ խաւթկիւն իշիւն վիլիթա
գապուլ խէճէ ք տիւ :

Միւսայիլէյ Տօթթէօր էպէլիք վէ
ճէրաշըքտա մէհարէթլը ֆէվզ էլաուէ
սի օլուպ ումու խաւթալըքարա վէ
ֆիւնիլի վէ պուճնա քալմա էլէլէրէ
վէ կէօլ վէ գուլաք վէ տէրի խա-
ւթալըքարէն վէ բահիլ ուֆուճէթի
վէ սինիլ քայիֆիլի իլէ պէլ սօվուգ-
լուզուճու տախի քէնաի իճաա իթմիշ
օլուզու պիւր նէվ ալաթլէ ծն տէ-
ֆատա էյի իտէճէյիլի իլան խէր :
Տէֆա սաաթ Դաէն Գա քատար թա-
պիպի միւսայիլէյ Նիւ Ղալաթաա Գա-
րաքէօյաթ թրամիլայ սիւսիօնու քար-
շըսնա Մ. Նիքօլաքի Մալուսի էճ-
գահանէսինաւ պուլունաճաղը իլան
օլունուր :

ՏՕՔԹՕՐ Կ. ՆԷՌԱՀԷԱՆ

Պու տէֆա Պէշիկիմաշա վաբոր
խկէլէսինաւն ճատաէյէ չըքար էքէն
քարշըսնաաքի 90 նումէրօլու Մա-
ճար էճգախանէսինաւ բաղար իրթէ-
սի վէ փէրշէմպէ կիւնէլի սաաթ էէ-
տիտէն աօքուգա քատար հէր նէվի
հիլէթլէրէ վէ խաւթալի իլէ ֆիւնիլի
վէ պէլ սօվուգլուզա պաքաճաք տըր-
ֆուքարէյերէ մէճնաւէն օլարաք :

20

Ի Լ Լ Ե

Նիգամիլի նաւը աղիլ խտարէսի
իշուն Տարր Շուրաաա մահֆուլ նու-
մանէսի վէճ իլէ միւսայիա օլունա-
ճաք իկիլմի պիւր չուփոյ իւշիւնճիւ
նիւմէրօ խթանալօ տաքիքիլիլ թա-
րիլի քարապտան իթիպալէն և էվ-
միլէ պիւնէր չուփոյ միւլէտահիտի
տէկիլմէրի իսկէլիթիտէ մալուսիա
թէթիլմի իլէ իկիլմի կիւնաւ տըքա-
ալընմաքլէ մալուսիալէթիլմի օլուն-
ճալա քատար վուգու պուլաճաք
քէաֆիլի մէսարիլի միւլթէտահիտէ
պիւր օլուպ մալուսա իւճրէթի իլէ
մալուսաաա իկիլմի նիգամիլի
խաղիլէսինաւ պիւր պուլունմաք վէ
էամանը Օսմանլը իրաար էիւլ զըլ հի-
սապը իլէ մաքպուլ սէնաւտիլի վի-
րաա իլէ մալուսիլիլ իսկիլմիլն-
աա հէման նիգամիլի խաղիլէսինաւն
վէրիլմէք շարթլար իլէ պէհէր չու-
վալը ետիլ ալթմըլ քըլէսի աօքաւն
ալթմը պուլաք զըլա թալիպի էօհ-
տէսինաւ օլուպ իթըրիլի էվէլ բու-
միլիլ իթիլմի բաղար իրթէսի կիւ-
նիւ քարապը գալթիլ վէրիլէյէ կիւ-
տէն , իթապնա թալիպ օլաւարթն
էէվմի մէքլիլաւ սաաթ էէտիտէ
Տարր Շուրալի աքէրիլէ կէլլէլէրի
25 իլու 1878

Պապը յերաաքէրի

Նիգամիլի սարաճխանէ անպարը
իշուն Տարը Շուրաաա մահֆուլ նու-
մանէսի վէճ իլէ միւսայիա օլունա-
ճաք պիւր աաէա Գարահիտար քէչի-
սինիլ նըթիլ հէման վէ նըթիլ տիկէ-
րի պիւր մահ իսկիլմիլն քատար
թէթիլմի օլընմաք վէ էէմանը մաք-
պուլ սէնաւտիլի վիւրաա իլէ մաւա-
մէլէսինիլ իսկիլմիլն սիւմ մէճիլիլ-
յէ իկիլմի զըլ հիսապ իլէ հէման նի-
գամիլի խաղիլէսինաւ վէրիլմէք շար-
թլը իլէ պէհէր աաէա իկիլմիլ իթի-
զար իրթէսի կիւնիւ քարապը գա-
լթիլ վէրիլէյէ կիւնաւ , իթապնա
թալիպ օլաւարթն էէվմի մէքլիլաւ
սաաթ էէտիտէ Տարը Շուրալի աա-
քէրիլէ կէլլէլէրի :

25 իլու 1878

Պապը Սերաաքէրի
